

Kommissorium for ekspertgruppe for en national arkitekturpolitik

20. januar 2021
ASC

Formål

Der skal udarbejdes en ny national arkitekturpolitik. Derfor nedsættes en selvstændig ekspertgruppe, som skal analysere, i hvilket omfang arkitekturen i vores byer – såvel store som små – har formået at understøtte det moderne liv og de sidste årtiers økonomiske, klimatiske og demografiske forandringer, herunder ikke mindst i forhold til vores behov og ønsker til boliger, nærområder og sociale fællesskaber.

Ekspertgruppen skal arbejde udfordringsdrevet og involvere relevante aktører og interessenter. Ekspertgruppen skal opstille et udfordringsbillede for arkitekturen. På baggrund af dette skal ekspertgruppen foreslå modeller for og eventuelle anbefalinger til en national arkitekturpolitik.

Ekspertgruppens analyser, modeller og eventuelle anbefalinger skal samles i en hvidbog. Hvidbogen skal belyse, hvordan fremtidens boliger, byrum og byliv bedst kan udformes, så fællesskaber, trivsel og tryghed understøttes i den blandede by. Herudover skal hvidbogen have fokus på bæredygtighed i arkitekturen, hvilket indebærer en helhedsorienteret tilgang, der adresserer den sociale, klimamæssige og økonomiske dimension i arkitekturen og byudviklingen. Hvidbogen skal også konkret forholde sig til potentialerne i den eksisterende bygningsmasse, den arkitektoniske kulturarv og genanvendelse af bygninger og materialer.

Derudover skal ekspertgruppen bidrage til udvikling og gennemførelse af to arkitektkonkurrencer og igangsættelse af et demonstrationsprojekt, som kan belyse mulige løsninger på nogle af de udfordringer, ekspertgruppen har opstillet.

Organisering og tidsplan

Kulturministeren udpeger én formand og syv øvrige medlemmer til ekspertgruppen på baggrund af deres faglige ekspertise og gennemslagskraft. Ekspertgruppen sekretariatsbetjenes af Kulturministeriet. Der nedsættes endvidere en følgegruppe med deltagelse af bl.a. relevante myndigheder, forsknings- og uddannelsesinstitutioner og aktører inden for byggeri, bolig og arkitektur.

Ekspertgruppens arbejde løber fra 2022-2023, jf. figur 1. Hvidbog og dertilhørende formidlingsaktiviteter gennemføres i 2022-2023. Arkitektkonkurrencer gennemføres og demonstrationsprojekt igangsættes i 2023.

Figur 1 Tidslinje for ekspertgruppe



Indsatsområder

Ekspertgruppens arbejde skal tage udgangspunkt i følgende tre indsatsområder:

1) Alment boligbyggeri til fremtiden

Den almene boligsektor har en central plads i dansk arkitektur- og velfærdshistorie, bl.a. fordi mange arkitektkoryfæer satte en ære at skabe gode, sunde og skønne boliger til en rimelig pris. Boligmarkedets udvikling, den stigende geografisk ulighed og ændrede behov hos borgerne har imidlertid haft en negativ indvirkning på det sociale liv og mangfoldigheden i mange almene boligområder. Ekspertgruppen skal adressere denne udvikling og sætte kompasset for en almen byggeaktivitet, der drives frem af gennemtænkte arkitektoniske løsninger, som understøtter en mere blandedt by med levende miljøer, og at fremtidens boligbehov imødekommes.

2) Bæredygtig arkitektur i et helhedsperspektiv

Bæredygtig arkitektur består af en social, klimamæssig og økonomisk dimension. Arkitekturen skal både understøtte det levede liv i byerne, sikre klimavenlige løsninger i det byggede miljø og bidrage til billige boliger af høj kvalitet. Den sociale dimension består bl.a. af kvaliteten af det levede liv, som bl.a. skal tage højde for borgernes ønsker til nye boformer, herunder kollegiebyggerier og nye bofællesskaber. Klimamæssigt kan det bedst betale sig at tage vare på vores eksisterende byggeri og renovere frem for at rive ned og bygge nyt. For at sikre en lav klimabelastning skal byggeriet derfor have en høj kvalitet og lang levetid. Til sidst handler det økonomiske om, at arkitekturen skal have øje for løsninger, der formår at skabe gode og sunde boliger til en rimelig pris. Den nationale arkitekturpolitik skal sætte ind med en helhedsorienteret analyse af, hvordan disse hensyn kan forenes i det byggede miljø.

3) Aktive bymidter og revitaliserede landsbyer

Levende bymidter betyder meget for, hvordan landdistrikterne opleves. Et lokalt liv med varieret udbud af butikker, spisesteder, kulturliv og oplevelser gør byer mere attraktive at bo, arbejde og leve i. Flere gamle bymidter har en bygningsarv, som giver området sammenhængskraft og skaber tryghed. Ekspertgruppen skal sætte fokus på, hvordan lokale særtræk og identitetsbærende bygninger og byrum kan bruges som springbræt for udvikling, nyt liv og tilflytning. Strukturelle vilkår og demografisk udvikling kan dog sætte begrænsninger for selv de mest gennemtænkte arkitektoniske og planlægningsmæssige greb, og derfor er det vigtigt, at ekspertgruppen forholder sig til udviklingen mellem land og by på et strategisk og strukturelt plan.

Ekspertgruppen vil desuden bidrage til projekter under Europa-Kommissionens meddelelse om *Det nye europæiske Bauhaus*.

Ekspertgruppens rammer

Ekspertgruppen har til opgave at udarbejde en hvidbog for en national arkitekturpolitik gennem en problemformuleringsfase, en involveringsfase og en løsningsfase.

Faserne indebærer følgende:

1. I *problemformuleringsfasen* identificeres de største udfordringer og barrierer for arkitekturen og den fysiske planlægning. Arkitekturens rolle og funktion sættes til debat.
2. I *involveringsfasen* inddrages borgere og interessenter rundt om i landet for at kvalificere udfordringerne og pege mod løsninger.
3. I *løsningsfasen* udarbejdes en egentlig hvidbog for en national arkitekturpolitik.

Hvidbogen skal som minimum indeholde:

1. Dybdegående analyse af de faglige, strukturelle og eventuelle lovgivningsmæssige barrierer for god arkitektur, som øger risikoen for usammenhængende byudvikling og byggeri af lav kvalitet.
2. Principper og ambitioner for en helhedsorienteret tilgang til arkitekturen, der gør op med disse udfordringer og skaber attraktive og levende byer for den brede befolkning.
3. Casestudier på projekter, som både viser gode (og evt. mindre gode) eksempler på arkitektur, og som går i dybden med årsagerne til byggeriets udformning og områdernes udvikling.
4. Værktøjer såsom tjeklister, anbefalinger, vejledning eller standarder, der kan understøtte anvendelse af hvidbogen i f.eks. fysisk planlægning og bygge- og anlægsprojekter.

Hvidbogens diskussioner og anbefalinger skal samtidig konkretiseres og udbredes igennem to arkitektkonkurrencer og ét demonstrationsprojekt. Initiativerne skal vise, hvordan konkrete arkitektoniske løsninger kan se ud, og samtidig udbrede arkitekturpolitikens anbefalinger til relevante aftagere såsom kommunale planafdelinger. Ekspertgruppen skal bidrage med udvikling af indhold, arkitektkonkurrencerne og demonstrationsprojektet, herunder konkurrenceprogram, projektbeskrivelser, udbud, herunder bedømmelse, evalueringer el.lign.